

Osnovni principi naučnog znanja

Osnovi istraživanja u političkim
naukama

“Grane” filozofije nauke

- Ontologija:** *Šta je realnost? Od čega se sastoji ta stvarnost i kako možemo razumjeti postojanje?*
- Epistemologija:** *Od čega se sastoji validno znanje i kako ga možemo dostignuti? Šta možemo znati?*
- Metodologija:** *Na koji način najbolje možemo prikupiti znanje o realnost?*

Naučne paradigme

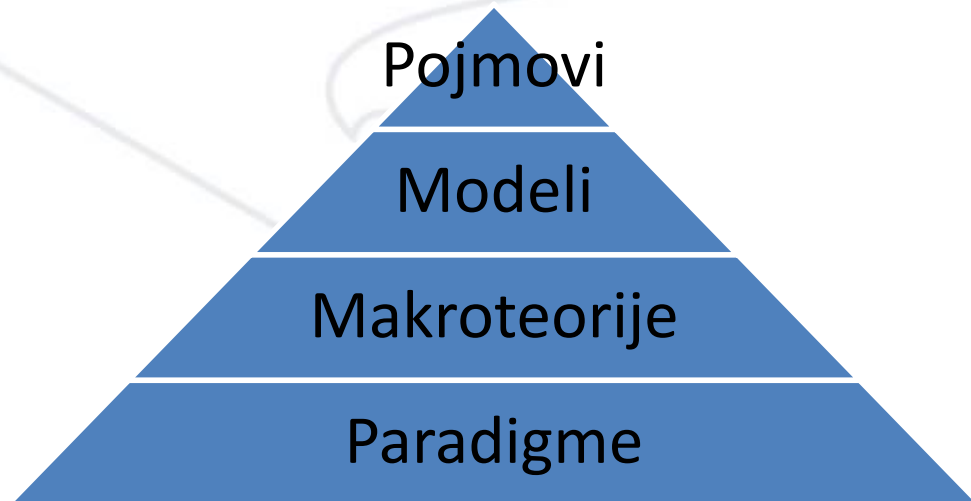
- ❑ **Naučna paradigma:** sklop vjerovanja i usaglašenih principa među naučnicima o tome kako se naučni problemi razumijevaju i rješavaju.
- ❑ Svaka naučna paradigma se može karakterisati kroz svoju: *ontologiju, epistemologiju i metodologiju*.

Struktura naučnog znanja

- *Struktura naučnih revolucija, T. Kuhn*

Nivoi pojmovne
analize

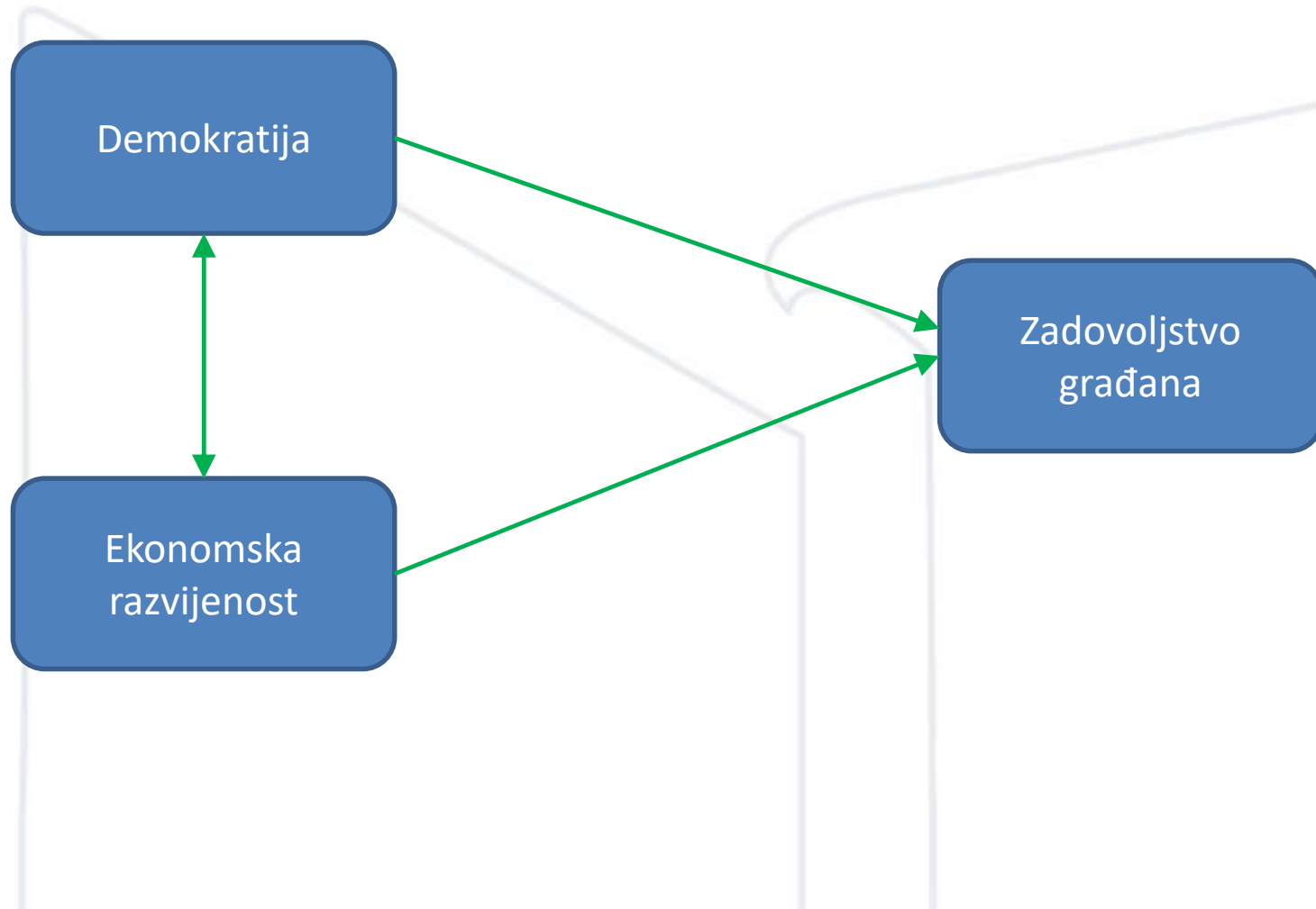
Pojmovi

Demokratija

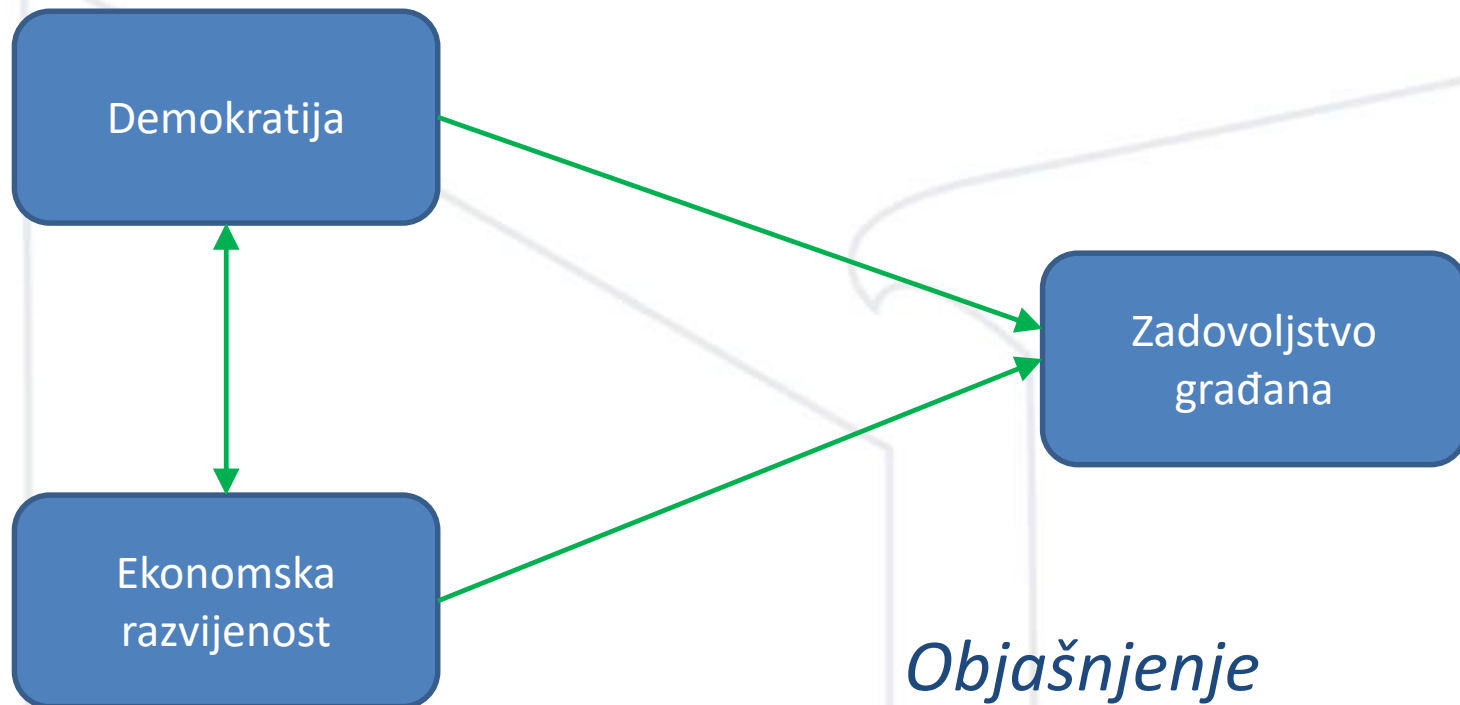
Ekonomska
razvijenost

Zadovoljstvo
građana

Modeli

Teorije

*Objašnjenje
(pretpostavka) odnosa
među pojmovima?*

Ključne naučne paradigme

- Pozitivizam
- Konstruktivizam (Post-modernizam)
- Kritička teorija (Konflikta)
- Subjektivizam
- Pragmatizam

Pozitivizam

- ❑ Tvorac pozitivizma je Ogist Kont (Auguste Comte).
- ❑ Postavio zahtjev da se društvene nauku organizuje i razvija po uzoru na prirodne nauke (Sociologija – *Socijalna fizika*).
- ❑ Vjerovanje da postoji jedna realnost, koja se može objektivno sagledati i mjeriti.
- ❑ Istorija je prošla kroz 3 faze: *religijsku, metafizičku i pozitivnu*.
- ❑ Pozitina nauka treba da zamijeni religiju i metafiziku.

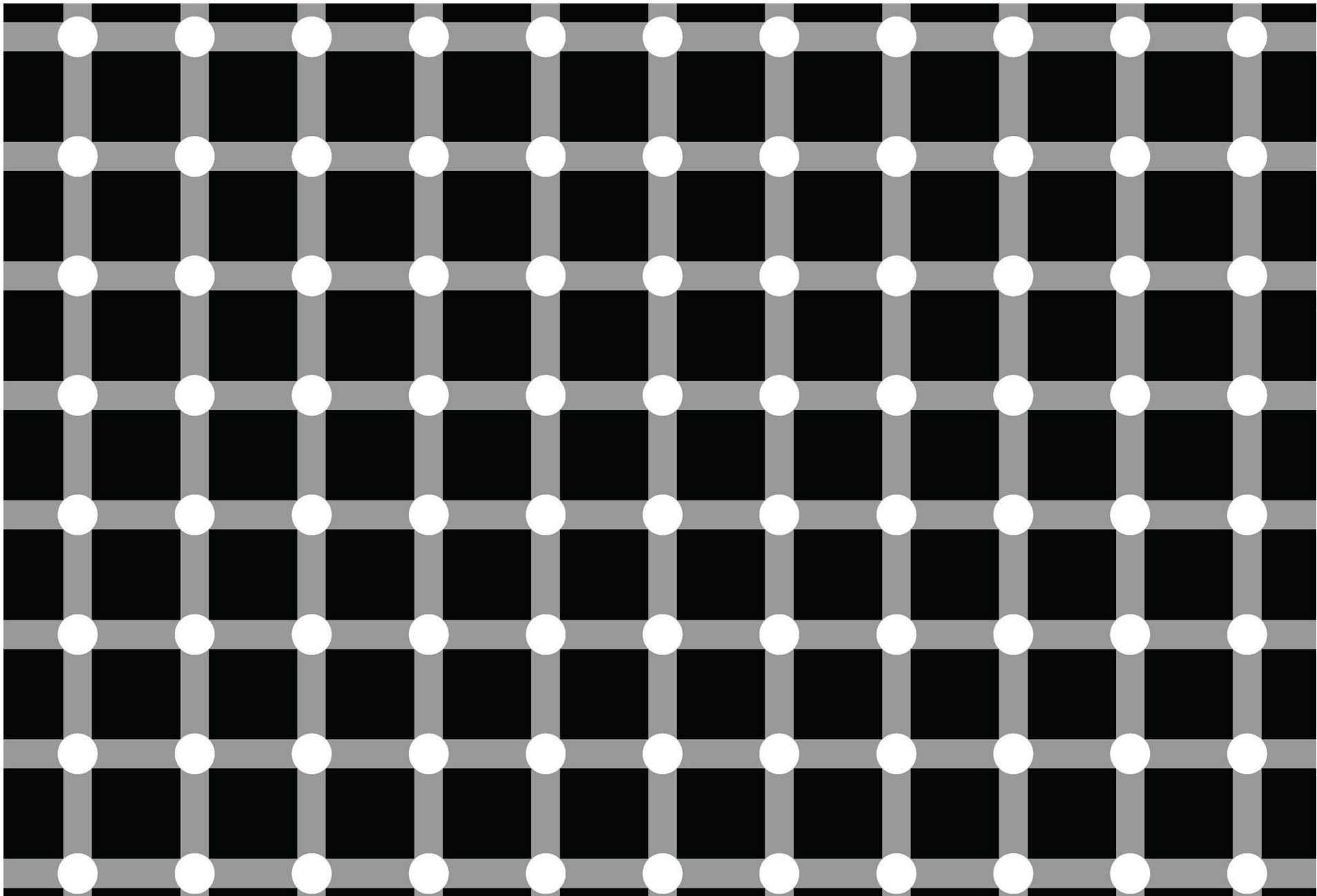
Pozitivizam

- ❑ Pozitivna nauka – izvor saznanja je u **činjenicama** koje su date u objektivnom iskustvu. Objašnjenja se baziraju na upotrebi logike i racionalnog mišljenja.
- ❑ **Dominantna** naučna paradigma.
- ❑ **Dva principa:**
  - ❑ Društveni svijet objektivno postoji
  - ❑ Mora se mjeriti

Prednosti i mane pozitivizma

- Daje validnost i objektivnost istraživanju
- Baziran na preciznim i mjerljivim metodama
- Manjak “dubinskog” razumijevanja konteksta
- Djelimično deterministički: vidi ljude kao “društvene proizvode”

**Mozemo li vjerovati svojim
opažajima?**

Konstruktivizam

- ❑ Nastao na radikalnoj kritici pozitivizma i teze da društveni svijet postoji objektivno i nezavisno od našeg iskustva.
- ❑ Insistira na činjenici da je stvarnost prvenstveno subjektivna percepcija stvarnost i da ne možemo znati ništa o njoj kao takvoj.
- ❑ Društveni svijet je naša predstava o njemu, i različite grupe ljudi, uslovljene drugačijim iskustvom, realnost vide drugačije.
- ❑ Cjelina ne postoji, sve je u prirodi segmentirano, pa i istina o stvarnom svijetu.

Prednosti i mane konstruktivizma

- Omogućava uviđanje društvene kompleksnosti.
- Personalizacija “naučnih” istina i odmak od univerzalnosti.
- Teško je napraviti razliku između dobrog i lošeg (relativizam)
- Sve je moguće tvrditi ako empirijska potvrda nije potrebna.

Principi naučnog znanja

- Naučni metod:** *primjena niza principa, pravila i procedura koji omogućavaju osvajanje naučnih saznanja.*
- Indukcija vs. Dedukcija**
- Sa stanovišta pozitivizma, osnovni **principi** naučnog saznanja su:
  - Opštost*
  - Objektivnost*
  - Sistematičnost*
  - Preciznost*
  - Pouzdanost*
  - Provjerljivost*